

Profesor Jabor šedesátiletý

ANEKDOTY VĚKU DOŽÍTÍ VÝZNAMNÉHO ŽIVOTNÍHO JUBILEA

Jsou lidé, kteří jsou staří už v mladém věku - není jich málo a jsou obvykle brzdou novinek, rozvoje a pokroku, nemají rádi jiné a nepřejí jim úspěchy - vše už dělali oni a nikdo jiný to nedokáže. Naštěstí existují lidé - ale je jich málo, kteří byli, jsou a budou mladí. Ti posouvají obor dopředu, ti povzbuzují ostatní, mají radost ze všeho dobrého a mají radost, když se něco podaří jim a ještě větší, když se něco podaří někomu jinému. Není třeba vysvětlovat, že profesor Jabor patří jednoznačně do té druhé kategorie. To, že dnes slaví nějaké životní jubileum, pro něj nic neznamená - on daleko raději slaví nějaký pokrok, než svá výročí. Ale nedá se nic dělat, i když to není jeho touha, připomenu některé jeho životní milníky rád a s chutí.

Maturita, promoce na 1. LF v Praze, atestace z klinické biochemie I a II - to vše je očekávané a obvyklé. Co není obvyklé, je oboustranné štěstí, které vzniklo tím, že nastoupil na OKB do Kladna. Nevím, jak velkým písmem bych měl to „Kladno“ v době, kdy tam byl, pracoval a šéfoval primář Bedřich Nejedlý, vlastně psát. Měli jsme a máme mnoho dobrých okresních pracovišť, ale Nejedlý a Kladno, to byla sluneční erupce v době, kdy v zemi vládlo zatmění slunce. Bedřich Nejedlý nesměl mít žádné akademické hodnosti, ale byl to klinický biochemik par excellence. To, že Tonda nastoupil tam, bylo skvělé - pro něj, pro Bedřicha, pro Kladno a především pro českou klinickou biochemii. Ti, kteří někdy na okrese pracovali, dobře vědí, že sejde-li se konstelace (nebo když si ji vytvoříte), pak se tam dělá opravdu obor v pravém smyslu, opravdu klinická biochemie. To se Antonín Jabor od Bedřicha Nejedlého naučil a skvěle to rozvíjel a rozvíjí. Byl na Kladně mnoho let, ale to už postupně pracoval na Katedře klinické biochemie IPVZ, přednášel doma i v cizině (i když to až po listopadu), publikoval, začínal být znám po světě jako nadšenec a skvělý znalec oboru. Kladno mu dodnes vděčí nejen za odbornou úroveň, ale i za to, že tam vybudoval krásné, moderní nové pracoviště, integrující to, co je potřeba v laboratorních integrovat.

Postupně ale přece jen přešel do Prahy. Napřed „jen“ některými pracovními aktivitami. Samozřejmě se hned po listopadu stal (byl zvolen) členem výboru České (tehdy ještě Československé) společnosti

klinické biochemie a zcela logicky byl v roce 2002 zvolen jejím předsedou. Bylo to pro náš obor šťastné období - výrazný rozvoj doma, prudký nárůst mezinárodních kontaktů, výtečná odborná stanoviska a doporučení, koncepce oboru ke které bychom se měli opakovaně vracet. Má na tom všem nepřehlédnutelnou zásluhu. Obávám se, že nebylo pro odbornou společnost větší škody než to, že odmítl kandidovat na předsedu pro další období a zanedlouho nato z výboru odstoupil. Samozřejmě ale nezůstal stranou. Bez problémů a slavně habilitoval a následně získal profesuru oboru. Pracoval v několika mezinárodních komisích, většinou propojujících obor s dalšími oblastmi (o jeho náklonnosti k systematizaci, nomenklatuře a matematickém modelování by se dalo mluvit dlouho). Byl duchovním otcem a zakladatelem (společně s Miroslavem Zámečnickem) Národního číselníku laboratorních metod, členem Committee for Nomenclature and Units IFCC a IUPAC, předsedou European Education Centre for Laboratory Medicine FESCC a University Karlovy, zcela přepracoval systém specializační přípravy v klinické biochemii tak, aby byl kongruentní s Evropským syllabem - a ČR byla jednou z mála zemí východního bloku, jejichž systém vzdělávání byl okamžitě a bez problémů přijat zeměmi EU a uznán jako plnohodnotný - a je to především Jaborova zásluha. To už byl po vyhraném konkurzu vedoucím Katedry klinické biochemie IPVZ a jeho „rukama“ tak prošla celá mladší generace atestujících lékařů i analytiků oboru. Možná, že právě toto bylo jedním z důvodů, proč se stále udržoval nejen na špičce odborných znalostí oboru, ale i duševně velmi mladý - vždycky mi to vrtalo hlavou a obdivoval jsem to - to, že chtěl učit na vrcholu aktuálních znalostí ho nutilo se stále vzdělávat, a to, že byl stále ve styku s mladými lidmi, ho udržovalo a udržuje mladým - duševně a asi i tělesně. Tu tělesnou stránku ale systematicky pěstuje - jeho horolezecké výkony jsou obdivuhodné, když má kdykoli alespoň den-dva volna, jede s manželkou na hory, obují mačky, natáhnou lana - a lezou !! Neskutečné!

Při tom všem publikuje (má nejen spoustu publikací doma, ale i v tom, co dnešní systémy glorifikují jako impaktované časopisy). Podíváte-li se na Web of Science, najdete nejen mnoho publikací, ale i to, že jsou čtené a citované - web ukazuje 870 citací Jaborových prací a tzv Hirschův index 15 - a to má u nás málokdo. Není náhodou, že nejcitovanější práce jsou z oblasti acidobazické rovnováhy a vnitřního prostředí a jeho práce s čechoameričanem Fenclem a Antonínem Kazdou z roku 2000 (Amer. J. Resp. Crit. Care. Med.) je přes všechny další práce a pokroky jen v loňském roce a na počátku roku

letošního již 13x citována v prestižních časopisech – a to při obrovsky rychlém pokroku medicíny něco znamená.

Nemůže žít bez výuky, výuku miluje a ona jeho také – je skvělým učitelem, přednášečem a dokáže posluchače pro přednášenou látku zaujmout. Je potřeba závidět třetí lékařské fakultě, že má takového učitele klinické biochemie, učitele, který obor přednáší zajímavě a s klinickými aplikacemi a ne suše a teoreticky. Přednáší u nás i ve světě, není náhodou, že i nadšenci pro náš obor, kteří iniciovali setkávání mladých klinických biochemiků si svá setkání bez něj téměř nedokážou představit.

Zdá se to nemožné, že to jeden člověk může vše stihnout, ale on (mimo historickou roli při vzniku SEKK a založení FONSu) je duchovním otcem a především výkonnou duší Národního autorizačního střediska klinických laboratoří (NASKL) a přes velmi obtížné začátky a mnohé „klacky pod nohama“ se mu z NASKLu podařilo vybudovat uznávanou a respektovanou instituci, a o spolupráci s NASKLem se nyní

uchází nejen zdravotní pojišťovny, ale i ČIA a MZ. Mohl bych jistě pokračovat ve výčtu dalších aktivit a úspěchů, které by u jiného stačily na samostatný článek, tady je ale musím ponechat těm, kteří mu za čas budou přát k dalším výročím.

Nevím, jak to stíhá – já sotva stíhám sledovat, co vše se mu daří a čím nás stále překvapuje. Nechejme se překvapovat i nadále a přejme mu ať je spokojen, ať mu slouží zdraví, ať se nenechá deprimovat nepřízní, se kterou se všichni občas setkáváme, ať je šťasten v soukromém životě, ať ho naplňuje uspokojením práce a ať má kolem sebe lidi, se kterými je šťasten. Pokud se mezi ně mohu alespoň chvílemi počítat také, jsem moc rád.

Tondo, všechno nejlepší a vše dobré !!!

*Vladimír Palička
(za všechny, kteří mu chtějí popřát)
V Hradci Králové dne 16. května 2013*